

УДК 631.543.1:633.812

Зінов'єв В.С., здобувач вищої освіти;

Манушкіна Т.М., канд. с.-г. наук, доцент, науковий керівник

Миколаївський національний аграрний університет

latushkina2004@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ СОРТІВ ЛАВАНДИ ВУЗЬКОЛИСТОЇ (*Lavandula angustifolia* Mill.) В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Актуальність напрямку досліджень. Лаванда вузьколиста (*Lavandula angustifolia* Mill.) – одна з основних ефіроолійних культур, що вирощуються в Україні. Ефіроолійну продукцію лаванди застосовують у парфюмерно-косметичній, харчовій та фармацевтичній промисловості [1]. Загальновідомо, що ефіроолійні рослини мають високу бактерицидність, радіопротекторність, містять біологічно активні речовини, амінокислоти, мікроелементи.

Лаванда – це багаторічна рослина, що характеризується протиерозійними властивостями, може вирощуватися на еродованих, малопродуктивних, кам'янистих ґрунтах [1]. Вирощування лаванди забезпечує і такі позитивні екологічні процеси, як збільшення біорізноманіття в агроєкосистемах, очищення повітря від патогенних бактерій за рахунок виділення ефірної олії з антисептичними властивостями, естетична краса у фазу цвітіння, цінний медонос. У наш час зростає попит на натуральну рослинну сировину та ефірну олію лаванди. Вирощування цієї культури є економічно вигідним. Оскільки територія Південного Степу України придатна за природними умовами для вирощування перспективних ефіроолійних рослин, зокрема, лаванди, питання про їх культивування становить значний науковий і практичний інтерес.

Для інтродукції лаванди в специфічні природно-кліматичні умови півдня України з посушливо-суховійними явищами і помірно-континентальним кліматом актуальним є вивчення морфо-біологічних особливостей та продуктивності лаванди. Лаванда – рослина південного клімату, світлолюбна, посухостійка і теплолюбна, але за дії екстремально низьких для зони Південного Степу України температур (порядку -25–30 °С), спостерігається пошкодження тканин рослин, особливо за відсутності сніжного покриву. У зв'язку з цим для оцінювання успішності інтродукції лаванди основним критерієм є ставлення рослин до зниження температури в зимовий період, особливо за відсутності снігового покриву, що характерно для півдня України.

Мета досліджень: вивчити особливості вирощування сортів лаванди вузьколистої на півдні України на богарі та в умовах зрошення.

Дослідження проводили впродовж 2014–2016 рр. Застосовували методи досліджень: загальнонаукові (гіпотеза, спостереження, аналогія, узагальнення); спеціальні (польовий, лабораторний). Проведено статистичну обробку та порівняльно-розрахунковий аналіз одержаних результатів. Дослідження проводилися за загальноприйнятою методикою польового досліду [2, 3]. Збирали квіткову сировину у фазу технічної стиглості, коли спостерігали наявність у колосі суцвіття 50 % квіток, що розцвіли. Всю зібрану з облікових ділянок досліду сировину одразу зважували. Перерахунок урожайності сировини на 1 га приводили до стандартної вологості. Вміст ефірної олії визначали методом парової дистиляції у лабораторії ТОВ «Миколаївзеленгосп».

Результати досліджень. У наших дослідженнях визначали урожайність лаванди на богарі та в умовах краплинного зрошення. Урожайність на зрошенні сортів Степова, Рекорд і Alba становила: 7,94; 7,62; 7,82 т/га. Урожайність в умовах природного зрошення становила відповідно: 4,7; 4,34; 4,42 т/га, що на 3,24; 3,60; і 3,52 т/га менше, ніж на зрошенні. Найбільшу урожайність спостерігали у сорту Степова в умовах зрошення – 7,94 т/га. Найменша урожайність у сорту Рекорд в умовах природного зрошення – 4,34 т/га.

Один із основних напрямів використання лаванди – добування з неї ефірної олії. Найбільше ефірної олії міститься у суцвіттях, її вміст може коливатися від 1,5 до 2,2 %. У наших дослідженнях вміст ефірної олії у суцвіттях сортів, що культивувалися в умовах природного зволоження, становив: у сорту Степова – 1,72 %, Рекорд – 1,58 % і Alba – 1,62 %. На зрошенні ці показники були: у сорту Степова – 1,71 %, Рекорд – 1,57 % і Alba – 1,61 %. Вміст ефірної олії по сортах за різних умов зволоження майже не відрізнявся, відмінності становили 0,10–0,15 % до контролю.

Висновок. Досліджено особливості вирощування сортів лаванди вузьколистої в умовах Південного Степу України. Найбільша урожайність суцвіть виявлена у сорту Степова в умовах зрошення – 7,94 т/га. Вміст ефірної олії по сортах коливався у межах 1,57–1,72 %.

Література

1. Ефіроолійні рослини : навч. посіб. / М. І. Бахмат, О. В. Кващук, В. Я. Хоміна [та ін.]. Кам'янець-Подільський : Медобори. 2012. 166 с.
2. Основи наукових досліджень в агрономії : підручник / В. О. Єщенко, П. Г. Копитко, В. П. Опришко [та ін.] ; за ред. В. О. Єщенко. Вінниця : ПП «ТД «Едельвейс К». 2014. 332 с.
3. Дослідницька справа в агрономії : навч. посіб. : у 2 кн. Кн. 1. Теоретичні аспекти дослідної справи / А. О. Рожков, В. К. Пузік, С. М. Каленська [та ін.] ; за ред. А. О. Рожкова. Харків : Майдан. 2016. 316 с.